

Учитель 1

ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ 2014

КОЛІЗІЇ АТЕСТАЦІЇ

Поради фахівця

РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ

1-й клас

МАСЛЯНА ЗАВІТАЛА

Українська мова,
4-й клас

ЛЯЛЬКА- МОТАНКА

Інтегрований урок,
3-й клас

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

Плани уроків,
2-й клас

ШАНУЙМО МАМУ

Вистава
до 8 Березня

ЮНІ ЖУРАВЛИКИ

Діяльність дитячого
об'єднання

*М'яка зима розщедрилась на сніг,
І їй за це дарунок — сніговик!*

Учитель №1

початкової школи 2014

Науково-методичний журнал

Видається за підтримки Національної академії педагогічних наук України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Бех Іван Дмитрович, директор Інституту проблем виховання НАПН України, доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України.

Гавриш Наталія Василівна, завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти Луганського національного педагогічного університету ім. Т. Шевченка, доктор педагогічних наук, професор.

Гаряча Світлана Анатоліївна, завідувач лабораторії дошкільної освіти та початкового навчання Черкаського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат педагогічних наук.

Древаль Галина Федорівна, завідувач сектору науково-методичного забезпечення початкової освіти Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

Коваль Людмила Вікторівна, директор Інституту психолого-педагогічної освіти та мистецтв, завідувач кафедри початкової освіти Бердянського державного педагогічного університету, доктор педагогічних наук, професор.

Кодлюк Ярослава Петрівна, професор Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, доктор педагогічних наук, професор.

Кочерга Олександр Васильович, заступник директора Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету ім. Б. Грінченка, кандидат психологічних наук, доцент.

Лотоцька Алевтина Вікторівна, головний спеціаліст департаменту загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки України.

Максименко Сергій Дмитрович, директор Інституту психології НАПН України ім. Г. С. Костюка, доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України.

Масол Людмила Михайлівна, провідний науковий співробітник лабораторії естетичного виховання Інституту проблем виховання НАПН України, кандидат педагогічних наук.

Митник Олександр Якович, професор кафедри педагогіки початкової освіти та методик викладання природничо-математичних дисциплін Педагогічного інституту Київського університету ім. Б. Грінченка, доктор педагогічних наук, професор.

Савченко Олександра Яківна, головний науковий співробітник лабораторії початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України.

Скворцова Світлана Олександрівна, професор кафедри математики та методики її навчання Південно-українського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського, доктор педагогічних наук, професор.

Тарасенко Галина Сергіївна, завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського, доктор педагогічних наук, професор.

Тименко Володимир Петрович, вчений секретар апарату президії Національної академії педагогічних наук України, доктор педагогічних наук.

Щербакова Лідія Федорівна, головний спеціаліст департаменту загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки України.

ЗМІСТ

ОФІЦІЙНИЙ ВІДДІЛ

- 3 Борис ЖЕБРОВСЬКИЙ
3 новими досягненнями — у новий рік

КОМПЕТЕНТНА ВІДПОВІДЬ

- 4 Ольга МАЛИШЕВА
Колізії атестації

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ

● МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

- 8 Катерина ПОНОМАРЬОВА
Розвиток мовлення першокласників
Методичні рекомендації

- 11 Катерина ПОНОМАРЬОВА
Назвемо явища природи
Урок розвитку мовлення в 1-му класі

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

● СХОДИНКИ ДО ІНФОРМАТИКИ

- 13 Ольга Коршунова
Опорні схеми створимо самі
Реалізація діяльнісного підходу

ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ

● СХОДИНКИ ДО ІНФОРМАТИКИ

- 16 Ірина СТЕЦЕНКО
Як зберігають музику
Завдання до проектної діяльності

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

● МАТЕМАТИКА

- 17 Людмила ГОРГОШ, Марія КІРИК
Здоров'язбережувальна технологія
навчання математики

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

● ПРИРОДОЗНАВСТВО

- 20 Олександр МИТНИК, Тетяна КОВТУН,
Світлана КУСЛИВА
Працюємо творчо: природознавство
у 2-му класі
Завдання розвивального характеру

- 21 Людмила ІЩУК
Птахи повертаються
Розробка уроку для 2-го класу

ІНОЗЕМНІ МОВИ

- 25** Анатолій БЕЗУШКА
**Вдягаймося
вишукано взимку**
*Урок французької мови
у 2-му класі*

МОРАЛЬНО-ЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ

- 27** Наталія АНДРУСЕНКО,
Галина ДЖЕМУЛА
**У вихованні немає
дрібниць**

УКРАЇНСЬКА МОВА

- 29** Світлана ПРИХОЖАЙ
Масляна завітала
*Урок української мови
у 4-му класі*

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ

● МАТЕМАТИКА

- 32** Надія СВИЦЕЛЬСЬКА
Ключі від форту Буаяр
*Математичний урок-гра
для 1-го класу*

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ● ПЛАНУВАННЯ

- 35** Валентина ЧОРНОБРОВ
РУХ — БАДЬОРИСТЬ — ЗДОРОВ'Я
*Орієнтовні плани уроків фізкультури
(2-й клас. III чверть)*

ІНТЕГРОВАНА ОСВІТА ● МИСТЕЦТВО

- 42** Оксана МИХАЙЛОВА, Надія ФІРС
У царстві фантазії
*Уроки для 3-го класу: музичне мистецтво,
образотворче мистецтво*

ІНТЕГРОВАНА ОСВІТА

● ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ

- 45** Наталя КАРПЕНКО
Лялька-мотанка цікава й сьогодні
*Інтегрований урок трудового навчання
і громадянської освіти у 4-му класі*

Морозу ми не боїмося — йому радієм, сміємося.

(Фото Г. Зименкової надіслала Т. Богомаз, СЗШ № 163, м. Київ)

ПОЗАКЛАСНА РОБОТА

● ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА

- 51** Тетяна БОДНАР, Емілія БОНДАРЕНКО,
Ніла ДАНИЛЮК, Любов КАРПОВИЧ,
Тетяна КОРОЛЮК, Оксана СІРАЦЬКА
Юні журавлики
Громадське об'єднання виховує і гуртує

СВЯТА І РОЗВАГИ

- 48** Вікторія ДОНІЙ
Шануймо маму
*Вистава до Дня 8 Березня за мотивами фільму
“У джазі тільки дівчата”*
- 56** Тетяна КОРОЛЮК
Татусеве свято
*Сценарій родинного свята
для учнів 1-го класу та їхніх батьків*

На 1-й сторінці обкладинки: фото Н. Янчевської, м. Київ

УЧИТЕЛЬ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Науково-методичний журнал

Свідоцтво про державну реєстрацію засобу масової інформації: серія КВ № 18676-7476Р від 29.12.2011

№ 1 (10), СІЧЕНЬ 2014

Головний редактор **Ніна Андрусич**

Заступник головного редактора **Оксана Проценко**

Редактори: **Діана Орел, Ірина Стеценко**

Коректор **Ніна Любаченко**

Адреса редакції: 04053, Київ-53, а/с 36

Телефони:

(044) 486-91-14, (044) 486-11-19, (044) 486-13-32

E-mail: uchitel@dvsvit.com.ua

Видруковано у друкарні ТОВ “Літера-Друк”, вул. Озерна, 6, оф. 122, Київ, 04209. Свідоцтво ДК № 3689 від 28.01.2010 р. Підписано до друку 21.01.2014. Формат 60x84 1/8. Папір офсетний. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 9,80. Обл.-видавн. арк. 10,5. Наклад 2265. Зам. 140023.

© Видавництво “Світлич”, 2014

Забороняється копіювання матеріалів журналу в будь-якому вигляді без дозволу видавця

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС — 89869

ЮНІ ЖУРАВЛИКИ

Громадське об'єднання виховує і гуртує

**Тетяна БОДНАР, Емілія БОНДАРЕНКО,
Ніла ДАНИЛЮК, Любов КАРПОВИЧ,
Тетяна КОРОЛЮК, Оксана СІРАЦЬКА,**
вчителі початкових класів,
Смотрицька ЗОШ I–III ст. ім. М. Смотрицького,
Дунаєвецький р-н, Хмельницька обл.

Молодший шкільний вік — це період, коли дитина активно розвивається, пізнаючи навколишній світ і збагачуючи свої уявлення про нього; вчиться здобувати знання; набуває навичок різних видів діяльності; розширює досвід взаємодії з іншими людьми — дорослими та однолітками.

Справжньою школою життя для дитини цього віку може стати дитяче громадське об'єднання, у якому кожен школяр, долучаючись до спільних справ і участі у різних заходах, формується як особистість: засвоює моральні цінності; вчиться працювати в колективі та визначати свою роль у ньому; формує власну громадянську позицію.

Досвідом організації діяльності дитячого об'єднання діляться педагоги Смотрицької школи.

З кожним роком вплив громадських організацій на формування юної особистості зростає. Згідно Закону України “Про молодіжні та дитячі громадські організації” № 281-XIV від 1 грудня 1998 р. вже з шести років дитина може стати повноправним членом дитячої громадської організації, участь у якій дає змогу кожному реалізовувати свої здібності та нахили, мати організоване й змістовне дозвілля.

Участь молодшого школяра у діяльності дитячого об'єднання забезпечує громадянське, моральне становлення особистості, формування в учня усвідомлення своєї соціальної ролі, уміння взаємодіяти з людьми та ставити перед собою цілі й досягати їх. Окрім цього, діти, які беруть участь у суспільно значущих спільних справах, краще орієнтуються в системі соціальних та моральних стосунків, мають змогу реалізувати свої потреби та інтереси, спробувати взяти на себе роль лідера.

Дитяче об'єднання “Журавлики” (далі — ДО “Журавлики”) створене у 2010 р. на базі Смотрицької школи. Назву об'єднанню обрали методом учнівського голосування. Діти обґрунтували свій вибір так: “Журавель — птах гарний, гордий та розумний (перелітаючи тисячі кілометрів, не губиться, повертається додому), хоробрий (захищає своє гніздо, кидається на ворога, не зважаючи ні на що)”. Однак найкращим аргументом у виборі назви був продекламований

вірш Платона Воронька “Облітав журавель”. Коли діти почули, що журавель на запитання про найкращу землю відповідав: “... краще рідної немає”, — дружно сказали: “Ми теж, як журавлі, хочемо любити свою землю”.

ДО “Журавлики” створене на добровільних засадах. Його члени (учні 1–4 класів) мають право вносити пропозиції щодо покращення роботи в об'єднанні в цілому та у своєму класі, захищати власну позицію під час розв'язання будь-яких питань.

Серед *головних завдань* діяльності об'єднання педагогами виділили такі.

1. Формувати в учнів національну свідомість, патріотизм, активну громадянську позицію.
2. Виховувати повагу до Конституції України, законодавства, державної мови та державних символів України.
3. Забезпечувати духовно-моральний розвиток учнів.
4. Формувати усвідомлення переваг здорового способу життя, бажання бути фізично здоровими та духовно багатими особистостями.
5. Виховувати відповідальність за збереження й примноження природних багатств.

Ці завдання об'єднання виконує шляхом участі в акціях, екскурсіях, конкурсах, виставках та інших формах організації дозвілля й суспільно-корисних справ.

**Не нудьгуєм ні хвилини.
Клас — мов ключик журавлиний.**

(Це та наступні фото надіслала Т. Королюк,
Смотрицька ЗОШ I–III ст. ім. М. Смотрицького, Хмельницька обл.)

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ОБ'ЄДНАННЯ

Структура об'єднання

До складу ДО “Журавлики” входять шість класів — журавлиних ключів. Кожен з них має свій символ (див. с. 3 обкладинки) та девіз. Розповімо про них.

Барви Поділля

Символ ключа — *вінок*, який складається з барвистих квітів — символів України: маків, ромашок, волошок, маргариток, соняшників, незабудок, фіалок. Ці квіти недаремно переплелися у віночку — вони усі різні за кольором та формою, з різним часом та періодом цвітіння, місцем поширення. Такими ж різними є й учні класу. Кожен по-своєму особливий, унікальний, неповторний, до кожного потрібен свій підхід, а у віночок сплелися тому, що всі вони — одна сім'я, одна родина і мають спільну мету: зробити своє шкільне життя цікавим, захопливим, незабутнім.

Девіз

Разом навчатись і разом трудитись,
Разом дружити ми будем завжди.
“Барви Поділля” — це ключ журавлиний.
Він поведе нас в незнані світи.
Ми — діти веселі, наш клас — журавлята,
Ми любимо навчатись, співати пісні.
Розумні й щасливі ми будем зростати,
Учитися добре на радість усім.

Барвіночок

Своїм символом ключ обрав *барвінок* — квітку, яку українці здавна вважають символом безсмертя, радісної життєвої сили, провісником весни. Витривалість і неабияка живучість цієї рослини, оспівані в народних піснях, вплинули на вибір назви журавлиного ключа.

Девіз

Ми — маленькі барвінчата,
Поважаєм маму й тата.
До навчання ми охочі,
Бо багато знати хочем.

Вербичка

Символ ключа — *верба* — є одвічним символом України і позначає вірність, рідний край, безмежну любов. У народі кажуть: “Без верби і калини нема України”.

Девіз

Щоб дружними, розумними
І гідними зростати,
В ключі “Вербичка” будемо
Старанно працювати.

Веселики

Веселиками українці називають журавликів весною, коли ті повертаються з теплих країв у рідні місця. Птахи несуть із собою тепло, радість, життя. Учні, як веселики, — рухливі, радісні, заклопотані, щасливі. Символом ключа є *журавель*.

Девіз

Ми труднощів не боїмося.
“Веселиками” всі звемося.
В навчанні й праці завжди ми,
Зростаєм гідними людьми.

Калинонька

Калина — символ щастя, здоров'я, чистоти, любові, вірності й рідної землі. Члени ключа, як ті журавлики малі, вважають, що завжди треба повертатися до рідної землі, де “кущ калини за вікном, де вся родина за столом”.

Девіз

“Калинонькою” ключ наш звати.
Закони вмієм поважати.
Старанно ми вчимося нині,
Бо ми — майбутнє України.

Мальвочка

Символ ключа — *мальва*. Це одна з найулюбленіших рослин українського народу. Її оспівують у піснях, використовують в обрядах. Квіти мальви символізують ніжність і красу.

Девіз

Яскраво “Мальва” розквітає,
Усіх навколо звеселяє.
Ми любимо природу, співаєм пісні
І друга ніколи не кинем в біді.

Розподіл обов'язків у ключі

У кожному ключі на класних зборах журавлят шляхом голосування обирають *головного журавлика*

та його заступника. Решту обов'язків розподіляють між учнями класу на добровільних засадах, відповідно до уподобань учнів, визначаючи відповідальних за різні напрями діяльності:

- дисципліну та порядок;
- навчання;
- організацію дозвілля;
- роботу з меншими за віком школярами (для учнів 3–4 класів);
- інформаційну роботу;
- озеленення класної кімнати;
- економію електроенергії;
- збереження підручників;
- збереження шкільного майна;
- прибирання шкільної території;
- оформлення класного куточка та календаря природи.

За одним напрямом можуть працювати кілька учнів.

Після розподілу обов'язків голосуванням обирають актив (лідерів) класу (як правило, 4 особи), який разом з головним журавликом представлятиме ключ на засіданнях ради лідерів дитячого об'єднання.

Збори ключів — головний орган дитячого об'єднання

З метою організації чіткої злагодженої роботи дитячого об'єднання упродовж року проводять кілька зібрань різних рівнів. Такі збори допомагають скоординувати діяльність об'єднання, обговорити нагальні потреби ключа, підбити підсумки роботи. Загальношкільні збори проводяться двічі: на початку та наприкінці навчального року. Збори ключа проходять щомісяця, як правило, з 8-го по 12-те число.

Щопонеділка після 3-го уроку вчителі проводять лінійку для учнів початкових класів. На ній підбивають підсумки роботи за попередній тиждень, нагороджують переможців проведених заходів, повідомляють про події, які відбуватимуться у школі упродовж тижня. А після 4-го уроку проходить зібрання активів ключів. Представники від кожного класу збираються в учнівській кімнаті. Тут під керівництвом педагога-організатора діти обговорюють нагальні питання щодо заходів, запланованих на тиждень, а потім повідомляють цю інформацію ключам. Варто зазначити, що учні 1-х класів упродовж першого семестру приходять на засідання разом з класоводами та, здебільшого, є лише слухачами, тобто не беруть участі в обговоренні й голосуванні. З другого семестру першачки стають повноправними учасниками таких зібрань.

Посвята в журавлики

На початку жовтня традиційно відбувається посвята учнів 1-х класів у журавлики. Це велике свято для всієї початкової школи. Воно умовно складається з 4-х частин:

1. *Урочиста частина.* Відкриття свята. Звучить гімн об'єднання, учні виконують патріотичні вірші та пісні.

Гімн ДО “Журавлики” “В краю журавлинім”

В краю лелек і журавлів
Земля плекає своїх діток —
Маленьких доньок і синів —
У дивограї трав і квітів.

В краю лелек і журавлів
Вчимось любити усе рідне:
Батьків своїх, своїх дідів
І небо, синє і погідне.

В краю лелек і журавлів
До школи я топчу стежину,
А мама молить в гронах днів
Найкращу долю донці й сину.

В краю лелек і журавлів,
В оцім краю моїм чудовім
Я першу казку розповів
І написав найперше слово.

В краю лелек і журавлів
В калини гронах моя хата.
Отут я, друзі, зрозумів,
Який я сильний і багатий.

(Автор невідомий)

2. *Демонстрація журавлятами своїх умінь та досягнень.* Учні 2–4 класів виконують гуморески, інсценівки, танцюють, співають.

3. *Посвята.* Найстарші журавлята — учні 4-х класів — звертаються до першокласників зі словами: “Ви побачили, як багато ми навчилися за три роки. Чи хочете і ви стати такими?” — “Так. Хочемо.” — “Гаразд. Але спочатку ви маєте дати урочисту обіцянку”. Тоді хтось зі старших дітей називає по черзі характеристики, притаманні журавлятам, а учні 1-х класів дружно промовляють: “Обіцяємо!”.

Наприклад

- Обіцяємо бути чесними.
- Обіцяємо!
- Щирими.
- Обіцяємо!
- Добрими (працьовитими, веселими, активними тощо).
- Обіцяємо!

Після урочистої обіцянки другокласники передають першокласникам велику картонну фігуру журавля — символ об'єднання, який наступного року вони передадуть дітям, що прийдуть до школи і поповнять ряди

Я тепер — журавлик

**Татусям чудове свято
Влаштували журавлята**

журавлят. Учні 4-х класів вручають кожному першачку символ ДО «Журавлики» — невелику фігурку журавля, на стрічці, яку можна повісити на шию.

4. *Завершення свята.* Журавлята гуртом виконують гімн об'єднання.

ПЛАН ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ «МИ — МАЛЕНЬКІ ГРОМАДЯНИ»

План виховної роботи для кожної паралелі класів (журавлиних ключів) складається за певним напрямом діяльності й ділиться на 4 блоки, кожен з яких включає орієнтовний перелік форм і методів роботи з класним колективом: виховні години, ділові ігри, диспути, бесіди, свята, засідання за «круглим столом», зустрічі, колективну творчу діяльність.

1-й клас

Напрямок «Я і моя родина»

1. Мій світ — моя родина.

Виховна година «Моя сім'я — моя родина».

Година спілкування «Усе найкраще я візьму від батьків».

Бесіда «Моя сім'я».

Свято «Мама і тато — два серця гарячі».

Свято колискової пісні «Голос материнського серця».

Веселі родинні змагання.

Конкурс малюнка «Моя сім'я».

Консультпункт для батьків першокласників «Шляхи адаптації дитини до шкільного життя».

Спільні проекти батьків і дітей «Я і моя сім'я».

2. Мої права та обов'язки в родинному колі.

Бесіда «Мої права і обов'язки».

Виховна година «Дисциплінуй самого себе».

Година спілкування «Як дбати про свій зовнішній вигляд».

Ігри «Я вмю, я знаю, я можу, я повинен», «Гартую свою волю».

Нетрадиційні батьківські збори з елементами практики «Дитина та її права».

3. Мій родовід.

Виховна година «Тато, мама, я — сім'я».

Година спілкування «Родина».

Свята: «Родинне свято», «Татусеве свято», «Свою матусю я люблю», «Бабусю рідненька, ти все на світі знаєш».

Гра «Я сьогодні буду дорослим».

Конкурс малюнка «Моє родовідне дерево».

Спільні проекти батьків і дітей «Родинне дерево».

4. Свята моєї родини.

Бесіда «Як я святкую день народження».

Виховна година «Від Різдва до Різдва».

Година спілкування «Дні народження моїх рідних».

Тренінг «Як поводитися на гостині».

Практична робота «Подарунок для моєї мами (бабусі, сестрички)».

Практична робота «Виготовляю подарунок для тата (дідуса, брата)».

Свято «День родини» (15 травня).

Фестиваль родинних свят.

2-й клас

Напрямок «Я і природа»

1. Який прекрасний цей світ, подивисься.

Виховна година «Світ неповторний і дивовижний».

Година спілкування «Збережемо красу землі для всіх, хто живе на ній».

Бесіда «Природа і ми».

Класна година «Шануймо, друзі, лісу дивосвіт».

Гра «Дивосвіт».

2. Селище, в якому я живу.

Година спілкування «Збережемо наш спільний дім».

Інтелектуальний аукціон «стежками рідного селища».

Проекти: «Поезія гір», «Чарівна диво-природа».

Класна година «Чому природа повертає людині почуття дитинства».

Конкурс малюнка «Край, де я живу».

Вікторина «Знай і люби природу рідного краю».

3. Щедрий голос природи змалку слухаю я.

Виховна година «Щастя — це бути з природою, бачити її, говорити з нею».

Гра-конкурс «Екологічний бумеранг».

Самопрезентація «Природа моїми очима».

Класна година «Ми — люди, доки є природа».

Гра «Екологічний брейн-ринг».

4. Умійте, друзі, природу любити!

Виховна година «Ми — юні охоронці природи!»

Свято «Я і природа».

Година спілкування «Ти — природі, природа — тобі».

«Круглий стіл» «Про що говорить колір обкладинки Червоної книги України».

3-й клас

Напрямок "Я у школі"

1. Пізнай себе.

Година спілкування "Чи знаєш ти себе".
 Диспут "Чи такий я, як усі".
 Класна година "Навіщо я прожив день, якщо не пізнав нічого нового".
 Бесіда "Не зупиняйся на досягнутому".
 Конкурс малюнка "Я через 10 років".

2. Життєве самовизначення.

Бесіда "Як твориться характер".
 Анкетування "Хто я? Який я?".
 Година спілкування "Ти і твої права".
 Гра "Що в імені моїм".
 Рольова гра "Лотерея".

3. Самореалізація особистості.

Година спілкування "Я і колектив".
 Виховна година "Чи важко бути ввічливим".
 Анкета "Хочу позбутися негативних рис".
 Бесіда "Що означають слова «бути людиною»".
 Класна година "Моя думка в колективі".

4. Загальнолюдські моральні цінності.

Година спілкування "Милосердя та доброта — цінні моральні якості".
 Бесіда "Дружба — найбільший скарб".
 Турнір ввічливих хлопчиків.
 Діалог "Критикуєш ти — критикують тебе".
 Тиждень толерантності.

4-й клас

Напрямок "Ми — маленькі громадяни"

1. Тут я живу.

Екскурсія "Село моє, для мене ти єдине".
 Година спілкування "Ними пишається Дунаєвщина".
 Виховна година "Земля Подільська — наш рідний край".
 Конкурс малюнка "Край, де я живу".
 Трудова операція "Посаджу дерево".
 Проекти: "Рідний край, де ми живемо, Україною зовемо", "Видатні люди України".

2. Знаємо свої права — виконуємо свої обов'язки.

Година спілкування "Конституція — Основний Закон країни".
 Бесіда "У дружбі з правилами поведінки".
 Відверта розмова "Навчання — право і обов'язок".
 Диспут "Що означає бути патріотом".
 Урок гарної поведінки "Добрими справами славна людина".
 Батьківські збори "Можливості сім'ї в правовому вихованні дитини".
 Дискусійний клуб "Чи потрібні дитині права".
 Спільний проект "Моє слово про права дитини".

3. Ми, діти, такі схожі й такі різні, країні всі однаково потрібні.

Виховна година "Мова — це серце народу, жива його душа".
 Класний "вогник" "Літературні надбання".
 "Круглий стіл" «Хочемо все вміти, все у світі знати, щоб свої Вітчизні корисними стати».
 Бесіда "Мій слід у житті класу".
 Поетична світлиця.
 Конкурс малюнка "Вікна мого будинку".

4. Перлини народної творчості вчать жити.

Складання словничка мудрих порад, життєвих правил з різних жанрів усної народної творчості.
 Виховна година "Мудрість і благородство українського народу".
 Свято українських народних ігор та розваг.
 Складання учнями еталона поведінки для свого віку.
 Перегляд та обговорення фільму "Український талець — мистецтво чи життя".
 Бесіда "Цікавинки з бабусиною скриньки".

До "Журавлики" позитивно впливає на становлення особистості. Серед досягнень членів об'єднання такі:

- учні стали ініціативнішими та самостійнішими у постановці й розв'язанні питань щодо організації позакласної роботи та надання допомоги одне одному в навчальному процесі;
- зросла відповідальність за колективні справи;
- учні стали уважнішими до проблем кожного члена об'єднання: небайдужими до невдач однокласників, щиро радіють як особистим так і колективним досягненням;
- зросла повага до думки кожного; діти стали толерантнішими до інших;
- учні отримали можливість розкрити свої таланти, реалізувати їх у суспільно корисних справах.

**Самі вчимося виготовляти
Костюми до вистав на свято**

Куточки розкажуть вам, Як живеться ключам

Як виховує юних громадян України дитяче об'єднання "Журавлики", як розвиває і гуртує їх, ви прочитали на с. 51–56. Тепер запрошуємо завітати до класних кімнат, де мешкають журавлині ключі.

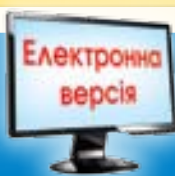
Фото надіслала Т. Королюк

Надсилайте фото оформлення вашого класу та інших куточків у школі та перемагайте у конкурсі!

Журнал “Джміль” дарує ЕЛЕКТРОННУ НАОЧНІСТЬ

- ✓ Ви прагнете максимально ефективно використовувати комп'ютер на різних уроках?
- ✓ Вам бракує яскравої та змістовної наочності великого формату для успішної фронтальної роботи?
- ✓ Бажаєте урізноманітнити індивідуальну роботу з дітьми?
- ✓ Шукаєте матеріали для проведення цікавих виховних годин та інших позакласних заходів?

ЗАМОВЛЯЙТЕ В РЕДАКЦІЇ

Видавництво “Світич” пропонує новий продукт —
Електронний додаток до журналу “Джміль”

Відтепер до кожного випуску журналу читачі зможуть отримати **інтерактивні електронні версії** окремих його сторінок для демонстрації на екрані чи мультимедійній дошці:

- ✓ інтерактивні дидактичні посібники;
- ✓ мультимедійні розвивальні ігри;
- ✓ серії дидактичних малюнків, комікси морально-етичної тематики;
- ✓ сюжетні картини, що на обкладинці журналу, та репродукції творів світових і українських художників (з можливістю збільшувати окремі фрагменти).

Поспішайте **БЕЗОПЛАТНО** ОТРИМАТИ
Електронний додаток до журналу “Джміль”
№ 1 за 2014 рік — “У світі професій”!

Для цього зверніться до редакції. Телефонуйте: **(044) 486-13-32**
або пишіть на e-mail журналу: jmil@dsvvit.com.ua

